

Kontrollkäik Võisiku Hooldekodusse (AS Hoolekandeteenused)

(1) Õiguskantsleri nõunik viis 05.05.2011 läbi etteteatamata kontrollkäigu Võisiku Hooldekodusse (edaspidi hooldekodu).

Hooldekodu on AS Hoolekandeteenused (edaspidi AS) haldusalas. AS-i ainuaktsionäriks on Sotsiaalministeerium. AS-i põhikiri on kinnitatud 27.03.2007 ainuaktsionäri otsusega.

Hooldekodu külastamise ajal osutas hooldekodu igapäevaelu toetamise teenust 20 isikule, töötamise toetamise teenust 16 isikule, toetatud elamise teenust 25 isikule, ööpäevaringset erihooldusteenust 272 isikule, ööpäevaringset erihooldusteenust kohtumäärusega hoolekandetasutusse paigutatud 36 isikule ja ööpäevaringset erihooldusteenust sügava liitpuudega 30 isikule. Hooldekodus töötas 140 töötajat ja hooldekodu teenindavates haldusüksustes töötas 25 töötajat.

Varasemalt on õiguskantsler hooldekodusse kontrollkäigu korraldanud 08.06.2010¹.

(2) Kontrollkäigul kontrollis õiguskantsler, täites ühtlasi piinamise ning muu julma, ebainimliku või inimväärikut alandava kohtlemise ja karistamise vastase konventsiooni fakultatiivse protokollis artiklis 3 sätestatud riigi ennetusametuse funktsiooni, kas hooldekodus on tagatud teenust saavate isikute põhiõigused ja –vabadused.

(3) Kontrollkäigu kestel külastas õiguskantsleri nõunik hooldekodu ruume, vestles hooldekodu juhatajaga, tutvus pisteliselt hooldekodus viibivate isikute toimikutega ja teenust saavate isikute sularaha arvestuse pidamisega, teostas järelkontrolli õiguskantsleri 08.06.2010 kontrollkäigu tulemusel hooldekodu juhatajale tehtud soovitude täitmise üle ning küsitles teenust saavaid isikuid.

Õiguskantsleri nõunik küsitles 22 teenust saavat isikut, nendest 3 isikut keeldusid küsitlemisest või ei olnud kontaktivõimelised. Teenust saavad isikud, keda küsitleti, valis õiguskantsleri nõunik hooldekodust saadud hooldekodus teenusel viibivate isikute nimekirjast eelnevalt õiguskantslerile laekunud informatsiooni alusel ja võimalikult erinevate isikute gruppide (sugu, vanus, teenus, eeldatav rahvus ja emakeel) esindatuse meetodi alusel.

Hooldekodu tegevusega seonduvate aspektide üle küsitletud isikud kaebusi ei esitanud.

(4) Õiguskantsleri seisukoht

(4.1) Teenust saava isiku teavitamine tema õigustest

Ringkäigul hooldekodus selgus, et hooldekodu infostendidel on teenust saavatele isikutele kättesaadavaks tehtud hooldekodu kodukord, kaebuste menetlemise kord (milles on välja toodud asutusesisesed kabevõimalused) ja kaebuste vormid. Hooldekodu infostendidel ei ole teenust saavatele isikutele kättesaadavaks tehtud informatsioon asutusevälistest kabevõimalustest, s.o teenust saava isiku võimalusest pöörduda teiste asjakohaste asutuste (Sotsiaalkindlustusamet, Terviseamet, õiguskantsler, kohus) poole ning vastavate asutuste kontaktandmed.

---

¹ Kontrollkäigu kokkuvõtte kättesaadav elektrooniliselt aadressil: http://www.oiguskantsler.ee/public/resources/editor/File/OMBUDSMANI_MENETLUSED/Kontrollkaigud/2010/Kontrollkaigu_kokkuv_te_Voisiku_Hooldekodusse.pdf.

Erihoolekandeteenusele suunatud isikute teavitamine on välja toodud ühe põhimõttena Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni (ÜRO) põhimõtetes psüühikahäiretega isikute kaitseks². Piinamise ja Ebainimliku või Alandava Kohtlemise või Karistamise Tõkestamise Euroopa Komitee (CPT) on oma raporti Eesti külastuse kohta³ (mis toimus 2003. aastal) punktis 122 öelnud, et „on vaja kehtestada täpne kord, mis võimaldab hoolealustel pöörduda ametliku kaebusega kindlaksmääratud instantsi poole ning suhelda konfidentsiaalselt pädeva ametkonnaga väljaspool asutust.“

Õiguskantsler leiab, et on oluline teha teenust saavatele isikutele kättesaadavaks lisaks asutusesisestele kaebemehhanismidele ka asutusevälised kaebemehhanismid ja nende kasutamise võimalused. Nimetatud informatsioon tuleb kättesaadavaks teha igale teenust saavale isikule ja olemasolu korral tema seaduslikule esindajale hoolimata sellest, kas teabe saamiseks avaldatakse soovi või mitte.⁴

Tulenevalt eeltoodust soovitab õiguskantsler Võisiku Hooldekodu juhatajal teha teenust saavatele isikutele kättesaadavaks informatsioon võimalustest pöörduda asjakohaste asutuste (Sotsiaalkindlustusamet, Terviseamet, õiguskantsler, kohus) poole. Nimetatud informatsioon ja teenust saavate isikute kaebuste lahendamiseks pädevate asutuste nimekirja koos kontaktandmetega tuleb avalikult kättesaadavaks teha hooldekodu infostendidel ning väljastada igale teenust saavale isikule temale arusaadavas keeles ja olemasolu korral tema seaduslikule esindajale. Vajadusel peab hooldekodu tagama ka nimetatud informatsiooni sisu täiendava selgitamise isikule.

(4.2) Eraldusruumi vastavus nõuetele

Hooldekodus on kolm eraldusruumi, neist üks, hooldekodu 2. osakonnas asuv eraldusruum, oli kontrollkäigu läbiviimise ajal renoveerimisel ja sisustamata. Kontrollimisel selgus, et teistes eraldusruumides puudusid voodi või magamisase. Kontrollkäigu läbiviimise ajal oli hooldekodu 1. osakonnas asuvas eraldusruumis eraldatud klient. Kliendi viibimisel eraldusruumis puudus eraldusruumis voodi või magamisase.

Nõuded erihoolekandeteenuste osutamise ruumidele, sealhulgas eraldusruumile on sätestatud sotsiaalministri 30.06.2009 määruses nr 58 „Tervisekaitse nõuded erihoolekandeteenustele ja eraldusruumile“. Määruse § 7 lg 1 alusel peab ööpäevaringse erihooldusteenuse osutajal olema eraldusruum, mis on turvaline, ohutu, valgustatud, nõuetekohase temperatuuriga ja sobiva sisustusega, mis ei võimalda tekitada vigastusi. Sama paragrahvi lg 3 järgi peab eraldusruumis olema seinad või põrandad külge kinnitatud voodi või muu põrandast kõrgemal asuv magamisase.

Seega on nimetatud määruses selgelt sätestatud, et eraldusruumis peab olema voodi (mis peab lisaks olema seinad või põrandad külge kinnitatud) või magamisase.

---

² Principles for the protection of persons with mental illness and the improvement of mental health care, adopted by General Assembly resolution 46/119 of 17 December 1991. Kättesaadav arvutivõrgus: <http://www.un.org/documents/ga/res/46/a46r119.htm>.

³ Kättesaadav arvutivõrgus: http://www.vangla.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=11917/CPT_eesti.pdf.

⁴ Analoogselt vt nt RKHKo 15.02.2005, nr 3-3-1-90-04: "Haldusorgani kohustuste hulka ei kuulu mitte üksnes formaalselt aktide andmiseks vältimatult vajaliku menetluse läbiviimine, vaid ka hoolitsemine selle eest, et ka õiguslaste teadmisteta ja asjaajamises vilumatul isikul oleks võimalus menetluses tulemuslikult osaleda. Nõustamine ja selgitamine võib toimuda nii taotleja palvel kui ka haldusorgani algatusel."

Tulenevalt eeltoodust soovitab õiguskantsler Võisiku Hooldekodu juhatajal sisustada hooldekodus asuvad eraldusruumid vastavalt sotsiaalministri 30.06.2009 määruses nr 58 „Tervisekaitsenõuded erihoolekandeteenustele ja eraldusruumile“ eraldusruumile toodud nõuetele.

(5) Kokkuvõte

Kontrollkäigu tulemusel teeb õiguskantsler isikute põhiõiguste tagamiseks soovitused Võisiku Hooldekodu juhatajale. Soovituste täitmise osas teostab õiguskantsler järelkontrolli 6 kuu möödudes soovituste tegemisest.